

Előfizetési ár:

Egész évre 4 frt.

Félévre 2 frt.

Hirdetések soronként 10 kr.

Mindenemű közlemények a szerkesztőhöz intézendők.

16-dik sz.

Megjelen minden hó 1-én és 15-ikén.

MÁSODIK ÉVFOLYAM.

Megrendelhető minden pósta-hivatalnál és a szerkesztőségénél R.-Palotán vagy Budapesten az állatorvosi tanintézetben.

VETERINARIUS

állatgyógyászati, állategészségügyi, tenyésztési s állattartási szakközlöny.

Felelős szerkesztő és tulajdonos: **Nádaskay Béla**, tr; társszerkesztő: **Varga Ferencz**, tr.

Tartalom: Az ugynevezett entámadásu-spontán-lépfene eredése. A „Revue f. Thierheilk.” nyomán Dr. Nádaskay. — Megjegyzések az országos közigazgatási állatorvosi személyzet szervezéséről szóló törvényjavaslat vázlatához. Szuppiny m. á. o.-tól. — Kisebb közlemények. — Különfélék. — Az állatorvosi congressus ügyében,

Az ugynevezett entámadásu-spontán-lépfene eredése.

A „Revue f. Thierheilk.” nyomán *Dr. Nádaskay*

Miután hazánkban is nem egy tájék van, hol a lépfene úgyszólván szokásos, mintegy önmagától támadó járvány, a midőn helyinek is nevezetik: igen érdekesnek véljük *Pasteur* és *Toussaint* ez iránybeli vizsgálódásaira vonatkozólag a „Revue f. Th.” nyomán a „Revue scientifique de la République française”-ban közlött adatokat a t. olvasókkal a következőkben megismertetni. „Ha van manap a kórszármazásban (*Pathogenie*) szilárdan álló igazság, bizonyára oda kell számítani azokat, melyek a lépfene stb. és rokon elnevezések alatt ösmeretes rettentő kórok s a *Bacteriumok* vagy *Vibriók* csoportjához tartozó górcsői elemek mint ok és okozat közötti viszonyra vonatkozólag fenállanak. Ezen, először is *Davaine* vizsgálódásai által megállapított viszony most már *Pasteur*nek s tanítványainak *Joubert*, *Chamherland* és *Toussaint*nak munkálatai által minden czáfolaton felül bebizonyított.

„Határozott tény, hogy a lépfene által megtámadott állatokból vett mérges nedvek csak azon feltétel alatt fertőzők, ha azok ama rettegett parányilöket (*Mikrobia*) vagy azoknak csirtestecseiket tartalmazzák. Gypszsűrőn eszközölt elválasztása után ama górcsői szervezeteknek az illető nedvből, ez egészen ártalmatlannak bizonyult s benne oldott kórgerjesztő anyagra gondolni sem enged, mert ez szintén átment volna a likacsos anyagon; ellenben a szűrőn visszamaradt anyagrészekkel tett ojtást halálos eredmény kísérte.

„Habár nem is lehet többé ezen kórnak ragály által való átültetését kétségbe vonnom, — habár juhászokon, mészárosok- és timárokön észlelt tünetek arra nagyon is gyakori bizonyítékot nyújtanak, — egy kérdés mégis mindeddig megoldatlan maradt, hogy t. i. támadhat-e a lépfene, legalább kérődzőknél, melyeket legkivált felkeres, enmagától, spontan? Ha az pl. egy magánálló majorban, látszólag minden ragályozótól távol lép fel, vajjon az eset-

ben ragálylyal (*contagium*) vagy spontan fejlődéssel van-e dolgunk, melyet azon különös és ártalmas feltételeknek kell tulajdonítani, a melyek között a megbetegedett állatok léteznek?

„Ezen kérdés minden átültethető kórokat illetőleg felmerül; s ha az a veszetséget illetőleg a nemönfejlődés értelmében látszik is megoldva, a takonykóra nézve mégis a vitatkozások még folytattnak, a typhosus lázat és más kizárólag emberi kórokat illetőleg pedig, melyeknél állatoknál a kísérlettel lehetetlen, — még mindig befejeződésüktől távol vannak.

„A lépfenének bizonyos érdeket kölcsönöz azon bizonyosság, hogy a betegség, mely már kitört, csak az élő górcsői szervezetek által terjed tova; miből az következik, hogy a betegségnek enfejlődése a *Microbiák* spontan fejlődését feltételezné. Azonban a komoly tudományos vizsgálódásokkal szemben a spontan generatio feltevése mindinkább enyész.

„*Davaine*, sokszorosan bonyolult tényeket felderítendő, *legyek* által történt átterjedést, — melyek nagy távolságokra képesek átjutni, — hozta fel. Felmutatott ő fenés vért szívtak volt legyeknek szipolyukat s lábaikat, melyeken még sokára azután is a *Bacteridiák* teljes tevékenységükben tapadva voltak, s ezen ténnyel, egyenesen ilyen legyek szűrése következtében fellépett és észlelt tüneteket hozott összeköttetésbe. Ezen magyarázat sok esetben elvitázhatlanul helyes; de époly bizonyos, hogy az nem mindig elégséges. Igy pl. észleltettek u. n. enfejlődött lépfene esetek oly évszakokban, melyekben a legyek nem eszközölhették nagyobb távolságra az átültetést; azonkívül gyakran a tájnak változtatása a járvány megszűnését idézi elő, ámbár ily esetben a fertőzött legyek bizonyosan követték a gulyát.

„A múlt évben a francia kereskedelmi és földmívelési minister egy búvárló küldöttséget nevezett ki, mely az önfejlődési lépfene eredetének tanulmányozásával bízott meg. Tagjai voltak *Toussaint*, a toulousi állatorvosi

intézeten az élettan tanára, továbbá *Pasteur*, kihez még *Chamberland* és *Vinsot* társultak. — Tanulmányozásuk helye Eure-et Loir kerület volt, hol ama kór oly állandóan uralg, hogy említés sem tétetik, ha az állatoknak nem több mint 2—3 százalékát ragadja el, — hol azonban gyakran egy-egy gulyának felét is elveszti. — Ezen küldöttség igen nevezetes eredményeket ért el.

Már azelőtt tett tanulmányok alapján *Toussaint* kimutatta, hogy lépfenében elhullott állat gondosan megvizsgált hulláján lehetséges a szervezetnek azon pontjait meghatározni, melyeken a halált okozott Bacteriumok behatoltak. Ezen folyamat, — *Toussaint* szerint — következő. Vegyük fel, hogy egy cseppje a virulens nedvnek a test valamely részén bejótódik. A Bacteriumok gyorsan szaporodnak azon helyen, aztán behatolnak a nyirkedényekbe, az illető részek nyirkmirigyeibe jutnak, ezeket lobos és túltengési állapotba hozzák, míg végre áthatolva rajtuk a vérbe mennek át, mit többé el nem hagynak. *Toussaint* nézete szerint egyszerűen azáltal válnak halállossá, hogy roppant szaporodásuk következtében a szervnek — kivált az agy és a tüdő — hajszáledényeit eltömik.

„Mennyiben helyes ezen nézet, nem kutatjuk; az tény, hogy a nyirkmirigyeknek a halál utáni vizsgálata alapján a tájat, hol az inoculatio történt, kilehet mutatni. — Ezen elméletet alkalmazván azon állatokon, melyek Beauce-ban spontan lépfenében elhullottak volt, *Toussaint* 12 drb vizsgált juhnál 11-szer kizárólag azon mirigyeknek különleges elváltozását találta, melyek a garatnak és a nyelvnek nyirkmirigyeit veszik fel. A 12-ik juhnál csak a jobboldali térdali nyirkmirigyek mutatkoztak bántalmazva.

„Tehát a 12 esetben 11-szer az állítólagos spontan, önfejlődésű lépfene beajtása a szájon történt, s csak egyszer a jobb hátsó végtagon.

„Ezen tények, melyek már magukban véve is oly nevezetesek és oly kiválólag tanúskodnak a nem önfejlődés mellett, még *Pasteurnek* egyidejűleg tett kísérletei által bámulatra méltó módon lettek kiegészítve és tökéletesítve.

„Ezen tudósnak, ki az általános természettudomány terén az önfejlődés híveinek követéseiket semmivé tette, nagyszerű vizsgálódásai őt oda vezették, hogy először is kikutassa, mely uton hatoltak be a lépfene-Bacteriumok az állati testbe, ezt fertőzván s az állítólagos önfejlődési lépfenét idézván elő.

„A legfőbb fertőzési út, melyet tanulmányozott, az emésztési vala. Eddigélé lóherét alkalmaztak, melyet Bacteriumos folyadékkal belocsoltak volt, mely hemzsegett amaz a Bacteridiumok csirjait képező fénylő testcsektől. Ezen feltételek mellett néha, de csak ritkán, történt infectio s akkor a lappangási — incubatio — időszak azon idő, mely a lépfene kitérése előtt mulik, több napig tartott. De ha a kór kitört, az ama valóban borzasztó módon folyt le, mint a spontan lépfene eseteiben szokott.

„Az épen említett megközelítő vizsgálati eredmények azonban a híres bűvár nagy szellemét nem elégiték ki. Ő ama kérdést tevő fel magának: Egy husz drb hasonló juhból álló falkából, melyek ugyanazon fertőzött eledelt kapták, mért csak egy drb hullott el?

„Tudva van, hogy a nyákhártyákat felhámsejtek fedik, melyek minden alakúlt testet, és még némely oldott anyagot is pl. mérgeket, a Curaret stb. feltartják s gátolják a hártyákon való keresztülhatolásukat.

„*Pasteur* sejté, hogy a Bacteridiumok csirtestecsei csak akkor képesek a nyákhártyába behatolni, ha az emésztési csatorna felhámja részben elvan roncsolva, seb vagy egyéb sérülés van jelen. Megkísérté már most a fertőzött eledelhez, melyet a kísérleti juhok kaptak, oly anyagokat keverni, melyek a szájnnyákhártyát megsérteni alkalmasaknak látszottak, és pedig megközelítendő azt, mit maga a természet nyújt, egyebek között bogácsot és árpakalászokat. Ezen feltételek mellett a fertőzöttek száma sokkal több vala, noha még most sem lett a betegségtől valamennyi kísérleti állat megtámadva. Azon állatoknál, melyek megmérgezett luczerna által, sértő testek hozzáadása mellett vagy a nélkül, veszték el, a szájban sebzéseket találtak, s a *nyirkmirigy-rendszer* sértése megegyezett azokkal, melyeket *Toussaint* a spontan lépfene bonczolási eseteinél tapasztalt.

„Ezen pont már most *Pasteur* által tisztán megvan állapítva. A midőn üszögbacteriumok csirjai léteznek a talajon, s azt az állatok eledelkül felveszik, ezek befertőztethetnek, ha akár már birnak sértésekkel a szájon, akár pedig az eledelhez vannak anyagok keverve, melyek a nyákhártya sértését okozhatják. Nem kevésbé megvan állapítva *Toussaint* által az, hogy az u. n. spontan lépfene eseteinek túlnyomó számánál az inficiáló bacteriumok a szájon át jutottak a testbe.

„Azon tájakon, hol a lépfene uralkodik, pl. az Eure-et Loir kerületben, hol sok helyen Bacteridiumcsirnak nagy mennyiségben kell léteznie, szükséges az istállózott állatoknak nyújtott eledelt pontosan megvizsgálni, hogy abból minden szűrő és karczó test eltávolíttassék; azonkívül a szájnak esetleges sérüléseit, melyeken a halált hozó élődi áthatolna, gondosan figyelemmel kell kísérni s megszüntetni iparkodni: végre kerülni kell kiváltképen olyan itatókra terelni az állatokat, melyek talán infiltratiók (beiszaposodás, beszűrődés ?) vagy állati hulladékok stb. által tisztátalanítva vannak.

„Azon észrevétel nyomúl itt előtérbe, hogy mindez tökéletesen öszhangzásban van azzal, a mit eddig a lépfenéről tudunk. Ezen betegségnek megszűnése — anélkül, hogy a már megbetegedett állatok egészségüket visszanyerték volna az egészségeseknek a betegektől való eltávolítása vagyis a nyájnak más helyre való hajtása következtében, könnyen megmagyarázható az által, hogy így az állatok a romlott viznek s fertőzött eledelnek befolyása alól elvonattak. A betegségnek nyáron nagyobb mérvben való fellépése, kivált ha az igen száraz és forró, valószínű-

leg a szalmának s egyéb állati eledelek nagy szárazságának és merevségének tulajdonítandó, mely utóbbiak alkalmasabbakká válnak apróbb sértések előidézésére. Innen könnyen érthető dolog, hogy a lépfene leghevesebben olyan tájakon lép fel, melyek talaja száraz, mésztartalmu, gabnafélékben és mesterséges legelőkben gazdag; míg alant fekvő, nedves, agyagos talajon, természetes legelőkkel, sokkal ritkábban fordul elő, mert épen ez utóbbiakon az eledel sokkal lágyabb, gyengédebb s azért kevésbé ártani képes, mint amazok.

„A nedvességnek kedvező behatása valószínűleg más magyarázatra vezethető vissza. A górcsói testecsek, melyek nem egyebek mint a *Bacteridiumok* csírjai, kiváló nagy életképességgel bírnak, milyennel maguk a *Bacteridiumok* sem. *Bert* bebizonyította, hogy hónapok szükségese, míg összeszorított élenyben elhálnak, holott a *Bacteridium* néhány nap alatt elvész. Továbbá kimutatta, hogy eme csirtestecsek alkoholban, sőt carbolsavat tartalmazóban is, mely a kifejlődött *Bacteridiumot* azonnal megöli, — hónapokon át élve maradtak s veszélyes sajátságaikat gyengítetlenül megtartották. Ezen okoknál fogva, mindazon feltételeknek, melyek a csirtestecseket *Bacteridiumokba* átváltozni gátolják, melyek ismét ily csirtestecseket hoznak létre, — a fertőző hatány fentartására kedvezőknek kell tekintetni. A forró, száraz időjárás ezen kedvező feltételeket előmozdítja; míg a meleg nedvesség a csirtestecsek *Bacteriumokká* fejlődését könnyítvén, megsemmisítésükre hozzáférhetőbbé teszi.

„Ehez még pótlandó az, hogy ha esődús évek a lépfene kifejlődésére kevésbé alkalmasak, mint a szárazak, — ez, mint *Toussaint* véli, — abban találja alapját, hogy épen dús esőzések a növényeket s egyéb állati táplálékokat mintegy lemosva, a csirtestecseket a talaj mélyébe viszik. Végre oda kell utalni, hogy nedves években vagy nedves helyeken ama Mikrobiák rögzíthetők, vagyis a növényeken vagy a talajon ragadva maradhatnak, míg szárazság mellett a szél magával ragadhatja s mindenüvé széthordhatja s eszerént a fertőzési feltételeket sokszorosíthatja.

„Most már azon kérdés veti fel magát: vajlon honnan származnak azon csirtestecsek, melyek a lépfene által látogatott tájakon a talajon elterjedve lenni látszanak? Ez irányban mint *Pasteur* mint *Toussaint* közelebbről nyilatkoznak. — Közlő úgy hiszi, hogy ezen csírák legközönségesebb forrása azon állatok hulladékanyagában keresendő, melyek ámbár a betegségtől megtámadva, anélkül hogy az már leghevesebb alakját elérte volna, — még egészségesekkel összejönnek. A különféle állati váladékoknak, kivált a véres hagnak fertőzőképességét illetőleg még igen fontos vizsgálatokat lehetne tenni. Mindennemű megtámadott vagy már elhullott állatoktól származó anyagok, melyek legnagyobb könnyelműséggel szeleknek játékkul, a földön elszórva, heverve hagyatnak, s melyekből kutyák, ha szájukban nem vala sérülés, bántatlanul fo-

gyasztottak, a melyek ismét részükről a fertőző anyagot teheneke s juhokra marás által átvitték, ez utóbbiakon aztán legyek felszíván a méreganyagot, ezt szúrásuk által tovább terjeszték — mindenkor kiváló szerepet játszottak, de melyek szerencsére jelenleg mind inkább és inkább elháríttatnak. *Toussaint* jelentése bizonyítja, hogy a lépfene sokkal ritkább lett, mióta az elhullott állatoknak elég mélyre elásása felől gondoskodva van és különösen a betegeket s még a gyanúsakat is hamar kiirtatnak.

„De ezen bölcs előrelátó szabályoknak daczára is, azon tájak talaja, hol lépfene fellép, s az ott termő tápnövények, még mindig gyanúsaknak tekintendők arra, hogy *Bacteridiumok*at s csírjaikat tetemes mennyiségben rejtjenek.

„Az előbbieken leirt tapasztalatok megmagyarázzák az emésztési utak nyákhártyáján át történő fertőzés módját. Mindazáltal ezek, ámbár a betegségnek legkönnyebb hozzáférhetést engednek, nem az egyedüli utak; ime a *Toussaint* által felhozott esetek 12-dike egy állatról szól, melynél végtagján át hatott a mérgező anyag.

„Ezen körülmény tényleg nem ritkán ismétlődhet is, ha tekintetbe vesszük, hogy a juhoknál e testrészekben a legkülönbözőbb okokból igen gyakran támadnak fekélyek. A körömfájás, mely szintén ragályos, ha azzal egyidejűleg lépfene-járvány áll be, valószínűleg ellensúlyozhatja a szájon keresztül történő fertőzés arányszámát a lábakon történő ragályozások által. Ez alapon megmagyarázható lenne a *Delafond* által annak idején közölt ama tény, hogy három juh azon téren hajtattván keresztül, melyen aznapon lépfenében elhullott teheneke hullái hurczoltattak volt, — szintén lépfenében megbetegedtek volt.

„A légző szerveken át történhető fertőzés lehetséges vagy nem lehető volta felett az állatorvosok között folyó végnélküli viták is most már valószínűleg eldöntve lehetnek. Most megállapított dolog, hogy szárazság mellett bizonyos körülmények között a *Bacteridiumok* és *Vibriók* a légáramlat által elvitetvén, azok a betegség helyétől távol levő egészséges állatok által beléjezetnek. De tudva van, hogy még a legfinomabb por sem egykönnyen hatol be a tüdőbe s a hörgőkbe, azaz oda, hol igen könnyen lehetséges volna — hogy a *Bacteridiumok* a hárták finomsága folytán azok ép volta mellett is áthatolnának. De a túlnyomó esetekben a *Bacteridiumok* akár az ornyilásokban, akár a szájban feltartóztatnak, s csak ha egyidejűleg némi excoariatio van jelen, hatolnak be mélyebbre.

„Egészben véve *Toussaint* és *Pasteur* vizsgálatai az u. n. spontan lépfene genesisét illető kérdés egy részét megoldák; s indítatot adtak oly kísérletekre, melyek a gazdák érdekeit oly közel érintő feltevés lehető gyors megoldására vezethetnek.”

Megjegyzések, az országos közigazgatási állatorvosi személyzet szervezéséről szóló törvényjavaslat vázlatához.

A törvényjavaslat igen tisztelt szerzője ohajának vé-
lünk megfelelni, midőn e vázlatához, a gyakorlatban, ta-
pasztalás útján szerzett meggyőződésünk szerint, szerény
megjegyzéseinket koczkatjuk.

A 2. és 3. §§-ra vonatkozólag Dr. Nádaskay nézetét
osztjuk.

A 4. §., mely a főállatorvosoktól fisicus vizsgálá-
tot követel, állatorvosi tanintézetünkre nem nagyon hi-
zelgő. Ha igaz s fájdalom az, hogy onnan oly állatorvosok
kerülnek ki, a kik főállatorvosokul nem alkalmazhatók,
ugy szivesebben látnók, ha e bajon gyökeresen segített-
nék, s pedig azért, hogy az állatorvosi tanintézetbe csak
teljesen képesített egyének vétessenek fel, s ezek a tudomá-
ny jelen színvonalának megfelelő kiképzetésben rés-
zesüljenek. Ily eljárás egyszersmind legbiztosabban fogja
az állatorvosi állást emelni.

Az 5. §-ra nézve, Dr. Nádaskay ezt mondja: „Ezen
czikk első bekezdésének utolsó sorait: . . . és ha stb.
nem tartjuk szükségesnek sem czélszerűnek, tehát törlen-
dők.” Erre azt kell megjegyeznünk, hogy néhány sorral
felebb nemcsak nem elég, de sőt épen semmi sincsen
mondva, mert tulajdonképen mi hát e tekintetben az a
törvényes követelmény? A honosság üres szó. A jog és
méltányosság okvetlenül megkívánja, hogy az esetben,
ha az ausztriai állatorvosok minden nehézség nélkül kap-
hatnak nálunk hivatalt, mi Ausztriában hasonlóképen ne-
hézség nélkül nyerjünk hivatalos alkalmazást. Eddig a mi
kárunkra ilyen kölcsönös egyenjogúságról, legalább tény-
leg, szó sincsen. — Ha nálunk sokszor 50—100 négyszög-
mértföldre csak egy állatorvos jut, ez nem épen annak a
jele, hogy nem telik, hanem sokkal inkább, hogy a tör-
vényhatóságoknak nem méltóztatik állatorvosi állomáso-
kat szervezni. Eme állításunk valódiságáról majd minden
pályázat alkalmával meg lehet győződni. Bizonyítja ezt
ama körülmény is, hogy még a 200 frttal javadalmazott
állomásokra is jut elég competens.

E szerint a szóban forgó tételt nemcsak czélszerű-
nek, hanem szükségesnek is tartjuk.

Az 5. §. második bekezdése egészen kihagyandó,
mert ha a közigazgatási állatorvos állami tisztviselő, sem
a főispán, sem a főpolgármester nem nevezhet ki tiszte-
letbeli állatorvost, épen úgy, mint a főispán nem nevezhet
ki tiszteletbeli megyei mérnököt, mióta a megyei mérnö-
kök állami szolgálatba léptek; egyébként ilyen kinevezés-
nek értelme sem volna.

A 6. §-ra nézve meggyőződésünk az, hogy a köz-
igazgatási állatorvosokat azonnal a törvénynek szentesí-
tése után kell kinevezni, mert ha esetleg a szentesítés a
választási időszak első évében történne, életbeléptetésé-
vel, állategészségügyünk nagy kárára, még 5 évig kellene
várni, amire pedig komoly ok nincsen, kivált miután a 13.

§. azt határozza, hogy a törvény életbe léptetése idejében
alkalmazásban álló közigazgatási főállatorvosok hivataluk-
ban meghagyatnak.

A 6. §. ama határozatára vonatkozólag, hogy az ál-
latorvosokat a belügyminister a kereskedelmi miniszterrel
egyetértőleg nevezze ki, csak azt ismételtjük, a mit Dr.
Nádaskay is igen helyesen megjegyzett; t. i., hogy a ki-
nevezések csak egy és pedig a kereskedelmi ministertől
jőjjenek.

A 8., 9. és 12. §§-ra egyelőre csak azt jegyezzük
meg, hogy nagyjában Dr. Nádaskay nézetét pártoljuk.
Hasonlót kell mondanunk a 13. §-ról is.

A 11. §. a rangfokozatról szól s azt mondja: „A me-
gyei főállatorvos közvetlen a megye főorvosa után követ-
kező rangfokozatban áll. A járási állatorvosok pedig a
járási orvosok után jövő rangfokozatba sorolnak.” Igen
sajnáljuk, hogy nincsen megemlítve, hogy miért, mert ezt
valóban nem értjük. A főállatorvos és a járási állatorvos
szakmájában ugyanaz, mi a megyei főorvos és a járási
orvos a magáéban. Mért álljon tehát az állatorvos egy
fokkal az emberorvos után? Talán mert tudományának
tárgyát az állati test képezi? Ez legalább is nagyon külö-
nös. Ha a tudományokat tárgyuk szerint osztályozzuk,
nagyon furcsa rangfokozat áll elő, mely szerint a hittudo-
mány, minthogy az ember lelkének üdvösségével foglal-
kozik, mindenesetre az első, a minarologia pedig, mivel
csak élettelen kövek képezik tárgyát, okvetlen az utolsó
fokon fog állani.

Az állatorvosi tudomány korunkban már annyira
előrehaladott, hogy e §. méltányosan és helyesen csak így
szólhat:

A megyei vagy városi főállatorvos, a megyei főor-
vossal, a járási állatorvos a járási orvossal ugyanazon
rangfokozatban áll.

A 13. §., a törvény életbeléptetése idejében alkalmá-
zásban álló közigazgatási főállatorvosokat meghagyja hi-
vatalukban: de hol vannak e főállatorvosok?

E czímet tudunkkal legfeljebb egy-két vármegye
osztogatja, míg azok, kik a leendő főállatorvosok teendőit
végzik, eddig csak „megyei állatorvos” czímet viselnek.
— Hogy tehát e §-nak értelme legyen, e körülményt te-
kintetbe kell venni.

14. §., nem tudjuk, hogy tulajdonképen miért, ismét
a belügyministert veszi igénybe, holott az állatorvosi
ügyet kizárólag a kereskedelmi ministerium kezeli. Adja
Isten, hogy a két szék között földre ne essünk.

A tervezett fisicus vizsgálat módozataira vonatkozó
szabályzatot illetőleg pedig szerény megjegyzéseink a kö-
vetkezők:

Főnebb már fölemlítettük, hogy állatorvosi ügyünkre
sokkal előnyösebb volna, a fisicus vizsgálat helyett,
az állatorvosi tanintézetbe belépő növendéktől olyan elő-
képzettséget kivánni s őt olyan kiképzetésben része-
síteni, hogy az állatorvosnak hivatalos állásokra való ké-
pességét, kétségbe se lehessen vonni. Nem tettünk több

kifogást, mert azt hittük s méltán csak is azt hittük, hogy a fisikusi vizsgálat olyan specialis dolgokra fog kiterjedni, melyeket csakis a hivatalos gyakorlatban, nem pedig egy tanintézet szűk falai között lehet elsajátítani. A szóban forgó szabályzat azonban egészen más színben tünteti föl a tervezett vizsgálatot, s annak célját éppen megfoghatatlanná teszi. Mindenekelőtt ugyanis fölüllik, hogy a vizsgálat csakis olyan tárgyakra terjed ki, melyekből az állatorvos szigorú vizsgálatokat tesz le, mielőtt diplomát nyer. A fisikusi vizsgálat tehát nem egyéb, mint a szigorú vizsgálatoknak néhány tantárgyból való ismételése.

A szabályzatnak igen tisztelt szerzője tehát szükségképpen fölteszi, hogy az állatorvos e tárgyakat nem, vagy csak fölületesen hallgatja s mind a külön, mind pedig a szigorú vizsgálatokon csak úgy könnyedén átsúszik, s e bajon az ismételten leteendő vizsgálat által akar segíteni. Fölösleges mondanunk, hogy e feltevessel súlyos vádat emel a m. k. állatorvosi tanintézet ellen, melyet megczáfolni azonban a tanári kar van hivatva.

De ha bebizonyulna is, hogy a fisikusi vizsgálatra kitűzött tárgyakat, a m. k. állatorvosi tanintézetben csak fölületesen adják elő s a vizsgálatnál nem járnak el a kellő szigorúsággal, szükséges-e ezért néhány tantárgyból új vizsgálatot kívánni? Nem lehet-e e bajon egyszerűbben, czélszerűbben, a diplomatikus állatorvost és m. k. állatorvosi tanintézetet kevésbé megalázó módon segíteni? Szükséges-e ezért, az amúgy is csak képzelt előnyökkel járó állatorvosi diplomának értékét még lejjebb szállítani? Szükséges-e ezért az állatorvost, a ki amúgy is alig képes megélni, egy költséges vizsgálatral zaklatni? *Nem lehet-e a m. k. állatorvosi tanintézetben e tárgyakat a szükséges módon előadni, a talán még hiányzó szaktanárokat kinevezni, a vizsgálatoknál szigorúbban eljárni?* sat. Nem kellene-e éppen az utóbbiakat kívánni, követelni? S végre mit bizonyít az, ha valaki néhány tantárgyból a vizsgálatot másodszor is leteszi? Magasabb képzettséget bizonyosan nem.

Azonban nézzük közelebbről a vizsgálatra kitűzött tárgyakat. Első helyen a tenyésztant látjuk. E tárgyra nézve meg kell jegyeznünk, hogy annak, bármily hasznos és szükséges is máskülönben, éppen a közigazgatási tiszt állatorvos veszi legkevésbé hasznát. Amennyire tudjuk, az állatorvos még az állami ménesekben is, csak a betegek gyógyítására alkalmaztatik. Hozzánk tizenkét évi hivataloskodásunk alatt, még egyetlenegy tárgy sem érkezett, még egyetlenegy kérdés sem intéztetett, mely az állattenyésztésre vonatkoznék. Hasonlót bizonyára bármelyik kartársunk is tapasztalt, s ezen nem változtat sem a közigazgatási állatorvosi személyzet szervezéséről szóló törvényjavaslat, sem pedig a tenyésztanból leteendő vizsgálat. *Ezenfölül a m. k. állatorvosi tanintézetben a tenyésztant nem mellék-, hanem fő tárgy, melynek külön tanszéke s külön, még pedig igen jeles tanára van.*

A törvényszéki állatorvostan ellen, még komolyabb

kifogásokat tehetünk. A szabályzat igen tisztelt szerzője ugyanis egészen megfeledkezett arról, hogy 1872 óta, a törvénykezés a közigazgatástól egészen külön van választva, s hogy e szerint a közigazgatási tiszt állatorvos, a törvényszék előtt csak magán szakértőként szerepelhet, a kinek bizonyítványa tényleg nem ér többet, mint bármelyik gyógykovácsé (a bíró e tekintetben nem ösmer különbséget) s a kitől a bíró nem kér de nem is kérhet fölülvéleményt sat. *Röviden szólva, a közigazgatási tiszt állatorvosnak, mint ilyennek, a törvényszékhez semmi köze.* Itélje meg most bárki is, hogy volna-e a törvényszéki állatorvostanból leteendő külön vizsgálatnak értelme? Ha az igazságügyi minister, valamikor szükségét fogja érezni a törvényszéki állatorvosoknak s ha majd ő sem bizik a m. k. állatorvosi tanintézetben nyert kiképzetésükben, úgy kívánjon tőlük a törvényszéki állatorvostanból külön vizsgálatot, de a közigazgatási állatorvosokat ne háborgassák olyan dologgal, melyhez csak annyi közük van, mint bármelyik gyakorló állatorvosnak, vagy akár gyógykovácsnak is.

Az állatjárványtanról csak azt mondjuk, hogy az ilyen nagyfontosságú tárgyat a m. k. állatorvosi tanintézetben úgy kell előadni, hogy a diplomaticus állatorvosnak abban való jártasságát kétségbe se lehessen vonni.

Az állatorvosi rendészet végül ama tárgy, melyben a közigazgatási állatorvosnak úgy elméletileg, mint gyakorlatilag okvetlenül jártasnak kell lenni. *Csak hogy nagyon kár, hogy éppen állatorvosi rendészetünk úgyszólván nincsen.* Hol vannak pl. a hússzemlére és a marhavásári rendőrségre vonatkozó törvények és rendeletek? Mikor jelentek már meg a gyepmesteri szabályok? sat. Azért, hogy pl. a lépfenében vagy marhavészben szenvedő állatok húását, a járvány rendeletek értelmében nem szabad kimérni, még nincsen a hússzemle szabályozva, még nincsen törvény vagy rendelet, mely kétes esetekben zsinormértékül szolgálhatna. A marhavásári rendőrségre pedig csak nem elég ama rendelet, mely szerint a vásártérnek be kellene kerítve lenni s minden darab marhát a behajtásnál meg kellene vizsgálni? Azt fel sem kell említenünk, hogy a marhavész kivételével, járvány törvényeink sincsenek, hanem az 1859. évi 32,592. sz. a. belügyministeri rendelettel vagyunk kénytelenek magunkon segíteni, úgy a hogy lehet. Ha pedig a fisikusi vizsgálat nem terjedhet ki pozitív dolgokra, az elméleti fejtegetésnek bizony nem lesz haszna, mert a közigazgatási állatorvos, a legfényesebb eredménnyel letett vizsgálat után sem lesz képes fontos hivatásának megfelelni, ha pozitív törvényekre és rendeletekre nem tud hivatkozni.

Továbbá igen különös a szabályzatnak ama része, mely a vizsgálat letételére szükséges kellékekről szól; b) alatt ugyanis ezeket mondja: „, hogy (t. i. a pályázó) legalább egy évig az állatorvosi tanintézetben mint tanszégéd vagy ösztöndijas alkalmazva volt, vagy hogy mint gyakorló állatorvos két éven át működött, vagy egy évig valamely állami ménes- vagy vesztégintézetnél, a sorhad

vagy honvédségnél mint állatorvos szolgált." Egészen eltekintve attól, hogy a legkülönbfélebb foglalkozásokat mint egyenlő értékűeket sorolja egymás mellé, azok az elsőtől — az utolsóig mind olyanok, melyek épen a főállatorvosi állásra nem tekinthetők szerencsésen választott előkészületnek.

Miután a fizikusi vizsgálat csak azoktól kívántatik, a kik főállatorvosok akarnak lenni, ugy sokkal czélszerűbb volna, ha a pályázóktól megkívátnánk, mutassák ki, hogy pl. legalább két éven át, mint járási állatorvosok működtek. Ez már azért is megkívánható, mert a főállatorvosnak, ha hivatalba lép, a hivatalos eljárásban már jártasnak kell lenni, a mit pedig csakis a hivatalos pályán sajátíthat el. Ha ezután a b) alatt felsorolt kellékek valamelyike megkívátnánk arra, hogy valaki járási állatorvos lehessen, ugy ezt már inkább értenők. Vagy talán nem a járási állatorvosokat fogják főállatorvossá előléptetni?

Végül nagy hiánya a szabályzatnak, hogy átmeneti intézkedést nem foglal magában, a mire pedig okvetetlenül szükség van. Midőn a törvénykezést a közigazgatástól elválasztották, szintén ki lett mondva, hogy ezután bíró csak az lehet, a ki jogot végzett s a bírói vizsgálatot letette, de emellett átmenetül meg lett állapítva az is, hogy olyan egyének, kik ugyan jogot nem végeztek vagy a bírói vizsgálatot le nem tették, de éveken át mint bírák működtek, eme állásra szintén kinevezhetők, s ilyen akárhány, tényleg ki is lett nevezve. Azt hisszük, hogy a közigazgatási főállatorvos hivatala nem kényesebb a bíróénál, s hogy már maga a méltányosság is megkívánja, hogy olyan állatorvosoktól, a kik évek óta mint közigazgatási állatorvosok működnek, fizikusi vizsgálatot ne kívánjanak.

Még sok mindenféle ellenvetést lehetne tenni, de azt hisszük, hogy az eddig mondottakból máris kitűnik, hogy a szóban forgó szabályzat szerint, a tervezett fizikusi vizsgálatnak sem haszna sem célja nem volna, mert utóvégre se bizonyítana mást, mint a mit a diploma ugyis már eléggé s ugy hisszük már eléggé hitelesen is bizonyít, mig ellenben nem bizonyítaná azt, a mit bizonyítani kellene.

Szuppiny Ödön,
megyei állatorvos

Kisebb közlemények.

A herélés befolyása a csontváz kifejlődésére.

Poncet Antal, indítatva Godard Ernőnek az Eunu-chok kifejlődéséről tett észleletei által, vizsgálatot tett a herélt állatok csontvázának kifejlődését illetőleg; noha ő ezen vizsgálatokból még nem akar szigorú állításokat levonni. — A vizsgálati állatok egy ellésből valók voltak, tehát egykorú testvér állatok s lehetőleg egyenlő test-súlyúak; ezek közül egy rész ki lett herélve, a másik nem; de mind ugyanoly viszonyok között tartattak. Ezen állatok, házi nyulak, 3 hónapos korukban, tehát midőn a

herék a zacskóba leereszkedtek volt, kiheréltetvén, 3—3 és fél hónap múlva leölettek.

A herélt és nemherélt állatok csontjainak összehasonlító vizsgálatából, — mondja Poncet — az látszik kitűnni, hogy a herélés valóban befolyással van a csontváz kifejlődésére. A castrált állatok csontjai erősebbek, kivált hosszabbak, mint a nem heréltké. — A hosszasági különbség tetemes és könnyen szembe ötlő. Ez különösen egyes részein a csontváznak még határozottabban kifejezve látszott (6—8 millimet.) így a fel- és alczombcsont, a kereszt- és csipcsont erősebb fejlődést mutatott, mint a többi csont.

A castrált állat egész csontváza terjedelmesebb; de, a mint a különféle metszetekből meggyőződhattunk, a tömött állomány csak kevésbé van gyarapodva, ellenben a velőür nagyobbodott. A herélt nyulaknak csontjaik keskenyebbek s a rendes görbületeket kisebb mérvben mutatják. — Ha a két fentartott nyúlkoponyát összehasonlítjuk a testvérállatokéival, észre lehet venni, hogy a herélt állaté hosszabb, megnyúltabb.

Vizsgálataink tehát azt bizonyítják, hogy a herélés befolyást gyakorol a csontváz kifejlődésére. További vizsgálatok határozottabban fogják ezen befolyást kitüntetni. A szóban volt vizsgálatok Lyonban tétettek volt. (*Annales de Médecin Veter. Bruxelles*). —y.

K ü l ö n f é l é k .

Személyi hírek. Dr. Azary Ákos, kit jeles képzettsége alapján a nmélt. földmivelés-, ipar- és keresk. ministerium az állatorvosi tudományokban való kiképezésre külföldre küldött, 3 hónapot Münchenben töltvén, legközelebb Mezőhegyesre, a telet pedig Berlinben esetleg egy francia állatorvosi intézetben szándékozik tölteni.

A kuruzslás áldása. Nálunk is már nem egy esetben lett szó emelve a kuruzslás ellen, melyet azonban tanulatlan, hozzá nem értő egyének szoktak üzni. Nálunk azonban még eddig nem fordult elő az, a mi a „Monatschrift des Vereins der Thierarzte in Öst.” 8-ik számában kemény szavakkal van dorgálva és méltán, mert tanulatlan embereknek kevésbé betudható, ha áltudásukkal kárt okoznak; de ha tanult s még hozzá szakegyén, — hogy ugy mondjuk — vetemedik erre a térre s megfélekedezve a tudomány tekintélyéről, azt kuruzslássá alacsonyítják, ez már olyasmi, a minek megrovására nem lehet elég kemény szókat találni.

Méltán van tehát a fenidézett haviiratban nyilvánosságra juttatva Pichler Ferencz cs. k. főállatorvos (Prágában) neve, a ki nem átalotta szakember létére a kuruzslók társaságába lealacsonyulni. Ő ugyanis u. n. *Resolvirszappanyt* talált fel, a mely csak 25-féle bajt gyógyít meg legrövidebb idő alatt s csalhatatlanul biztosan. Ez legbiztosabban kitűnik azon esetből, melyet a főnebbiek érdemleges megítélésére a prágai egyetemen tanársegéd *Duschanek* Otto állatorvos közöl, a mely esetben két állatnál,

melyek Pleuro-pneumoniában betegedtek volt meg, a tulajdonos túlságos aggodalma által felkeresztetvén ama csodaszor feltalálója, ez a beteget mellkasuk mindkét oldalán sajátkezüleg bekente közhasznú szappanyával, s azonfelül még a szügybe fontanellát alkalmazott. Harmadnapon mindkét lónál a mellkas egész felületéről a bőr leesett volt s egy genyedő büzös sebfelületet képeztek, legyektől ellepve s az állatoknak roppant fájdalmat okozva. Még öt hét múlva ezután is csak lassan haladt elő a gyógyulás, s a szőr ujanövéséről egyelőre szó sem lehet. — Több egészen hasonló eset fordult elő a prágai közuti vasut istállóiban is. — D. állatorvos azon kérdéssel végzi közlését: Valjon igazolható-e ilyen eljárás a tudomány mai álláspontján!

Mi tudomásul hoztuk ez esetet, tudva, hogy lesznek nálunk elég számosan, kik ama csodaszert már csak azért is, mert Prágában készült, megfogják — ha mindjárt saját állataik kárára is — hozatni, s talán hogy azt a pénzt ne legyenek kénytelenek — állatorvosnak adni. Pedig hát ama csodaszorból is 130 grm nem olcsóbb 1 forint 30 krnál. —y.

A kolozs-monostori gazdasági tanintézet értesítője 1878/9-ik évről megjelenvén, ez alkalommal nem mulasztjuk el említeni, miszerént az intézet *Vörös Sándor* igazgató tapintatos és szakjeles vezetése mellett minden irányban elismerésre méltó működést tanúsít.

A m. k. állatorvosi tanintézetben a következő 1879/80-ik tanévre a beiratások szeptember 1—8-ig történnek; ezen idő letelte után sept. 15-ig csak az igazgatóságához intézett folyamodvány útján történhetik a felvétel. Ezen időn túl csak a ministerium engedélyezheti azt.

A francia kormány az osztrák-magyar birodalomból eredő juh- és kecskeszállományokra, nemkülönbén a kérdőző állatokból származó és teljesen száraz állapotban levő terményekre eddig fennállott beviteli tilalmat megszüntette; a szarvasmarhára, valamint az attól eredő friss állapotban levő nyers terményekre vonatkozó beviteli tilalmat azonban továbbra is érvényben hagyta.

A takonykór ellen. A közlekedésügyi miniszter a helyi fölmerülő takonykór következtében elrendelte az összes vasutaknál a ló-vagonok fertőtlenítését, egyszersmind meghatalmazván azokat, hogy további rendeletig az előirt fertőtlenítési díjakat behajthassák, tekintet nélkül a távolságra. Ezen díjak: egy nyolczkerekű kocsíért 4 frt, négykerekűért 3 frt, egy olyan négy- vagy nyolcz-kerekűért, melybe négy szarvasmarha vagy ló van fogva, 2 frt.

Marhavész ütött ki ismét Oroszországban, közel Gácsország határához, minek folytán a lebergi helytartóság szigoruan elrendelte, hogy a podvolocyszkai kivételével valamennyi vesztgáz fölállíttassék.

F. H.

Értesítés a keleti marhavész állásáról s egyéb ragályos és járványos állati betegségekről, július hó 31-től bezárólag augusztus hó 7-ig.

1. Magyarország.
2. Horvát-Szlavonország és a horvát-szlavon katonai határörvidék területe véssmentes.

3. A fiumei tengerészeti hatóságnak távirati értesítése szerint Fiumében és vidékén az állategészségi állapot teljesen kielégítő.

A magyarországi hasznos háziállatok közt uralgó ragályos és járványos betegségek rovatos kimutatása:

Megye	Község	Az állatok faja és darabjainak száma	A kór megnevezése	Elhullott vagy gyógykezeltek	
Abonyi Arad	Füzér	1 db sz. marha	lépfene	elhullott	
	Megy.-Bodz.	6 „ ló	rühkór	gyógyk.	
	Kovaszine	1 „ sz. marha	lépfene	elhullott	
	Szikula	5 „ „	„	„	
	„	5 „ ló	„	„	
Árva	Namesztó	3 „ „	rühkór	gyógyk.	
	Baranya	1 „ sz. marha	lépfene	elhullott	
Bács-Bodrog	Rigyicza	2 „ „	takonykór	kiirtott	
Békés	B.-Gyula	1 „ bivaly	lépfene	elhullott	
Bihar	Püspöki	2 „ „	„	„	
	Brassó	1 „ bivaly	„	„	
Fehér	Ujfalu	1 „ „	„	„	
	Csurgó	3 „ sertés	„	„	
	Nyék Pusztá	1 „ ló	takonykór	kiirtott	
Győr	Győr sz.k.v.	1 „ „	„	„	
Hajdú	Debreczen	1 „ „	„	„	
Heves	Fedémes	6 „ sertés	lépfene	elhullott	
	Szajla	14 „ „	„	„	
	Atkár	3 „ sz.marha	„	„	
	Horth	1 „ „	„	„	
	Szék	35 „ sertés	„	„	
	Terpes	35 „ „	„	„	
	J.N.K.-Szolnok	Jász-Mihályt	3 „ „	„	„
	Komárom	Perbete	1 „ ló	takonykór	kiirtott
		Keszegfalva	2 „ sz. marha	lépfene	elhullott
	Maros-Torda	Grg.-sz.-Imre	8 bivaly	„	„
		Görg.-oroszf.	2 „ „	„	„
		Oláhbölkény	7 „ sertés	„	„
		„	2 „ marha	„	„
Petele		5 „ „	„	„	
Nagy-Küküllő	„	113 „ sertés	„	„	
	Kőbalom	1 „ sz. marha	„	„	
Nógrád	Nagy-Sink	28 „ juh	körömfájás	gyógyk.	
	Romhány	150 „ sertés	lépfene	elhullott	
Pest-Pilis-Solt	Budaörs	2 „ sz. marha	„	„	
	Nagy-Körös	1 „ ló	takonykór	kiirtott	
Kis-Kun	Budapest főv.	1 „ „	tüdőtakonyk.	„	
	„	1 „ „	bőrféreg	„	
Sáros	Kerektrét	1 „ sz. marha	lépfene	„	
	„	1 „ „	„	elhullott	
Szeben	Kürpöd	1 „ bivaly	„	„	
	Szörény	Örményes	1 „ sz. marha	„	
Temes	Tuffier	1 „ „	„	„	
	Szlatina	1 „ „	„	„	
	Ravenszka	1 „ „	„	„	
	Ó-Karánsebes	5 „ „	„	„	
	Uj-Karánseb.	3 „ „	„	„	
	Krivobara	5 „ „	„	„	
	„	1 „ „	„	Gyógyk.	
	Uj-Besenyő	6 „ „	„	elhullott	
	Mramorák	1 „ „	„	„	
	Oresacz	1 „ ló	takonykór	kiirtott	
T.-Aranyos	Keresztes	1 „ sz. marha	lépfene	elhullott	
	Hadrév	3 „ bivaly	„	„	
Udvarhely	„	1 „ „	„	gyógyk.	
	Daróczi	1 „ ló	takonykór	kiirtott	
Ung	Királyhelme	2 „ „	„	„	
	Csecsehó	1 „ sz. marha	lépfene	elhullott	
Vas	Táplanfa	1 „ „	„	„	
	Monyorókerek	1 „ „	„	„	
Veszprém	Sorki pusztá	1 „ „	„	„	
	Pápa	1 „ ló	takonykór	kiirtott	
	Szilás	1 „ „	„	„	
	Ósi	1 „ „	„	„	
Zemplén	Fokszabadi	1 „ sz. marha	lépfene	elhullott	
	Csajágh	2 „ „	„	„	
Zemplén	Bacska	1 „ ló	takonykór	kiirtott	

Jegyzet. I. A ragályos és járványos állati betegségekre vonatkozólag az 1859. évi 32592. sz. belügyministeri szabályrendelet megfelelő §§-ai alkalmazhatnák.

II. A keleti marhavész kivételével azon ragályos és járványos betegségek, a melyek a múlt heti kimutatásban benfoglaltattak és ezen értesítésben elő nem fordulnak, megszüntéknék tekintendők.

4. Az osztrák tartományok területe vészmentes.

20189. sz. *A földművelés-, ipar és kereskedelemügyi m. kir. ministerium állategészségrendőri osztálya.*

Az állatorvosi congressuson való részvételüket tudomásunkra juttatták: *Bajcsy Gusztáv* Budapestről, *Rekenye József* Bék-Gyuláról, *Kun Márton* Hajdu-Böszörményről, *Nagy Béla* Galántáról, *Weis József* Szolnokról, *Kaiser Sándor* Kassáról, *Deutsch Adolf* Ungvárról, *Gaál Lajos* Balassa-Gyarmatról, *Sequens Ferencz* Budapestről, *Kurtz Ferencz* Budapestről.

A fali fecske hasznos voltáról érdekes tudni. A francia természetbúvár Florent-Grevort, ki évek során át feladataul tűzte ki különféle rovarrevő madarak gyomrát megvizsgálni, következő feljegyzéseket tesz, melyeket az elnök Bonjean a tanácsban is felolvasott. Az oly fáradhatlan

természetbúvár 18 fali fecske gyomrát legnagyobb gondossággal vizsgálta volt meg, az állatocskákat e célra az évnek különféle szakában fogdostatván össze. A 18 drb falifecskének gyomrában 8390 rovarot talált fel, egy madárra tehát 466 esik. Ha már most meggondoljuk, hogy mindezen sokféle rovarmaradványok között sem egy szem gabna, sem gyümölcs, sem növényi maradvány nyoma található nem volt, — tiszta fogalmat nyerhetünk azon roppant haszonról, melyet ezen állatocskák a nemzetgazdaságnak tesznek. —y.

Hugycsökövek ökröknél. *Fröhlich* gyakran tapasztalta, hogy ökröknél hugycsökövek fordulnak elő, melyek gyakran a hugycsömetszést teszik szükségessé, a mennyiben a többnyire gömbölyded lapos söt hegyes kövek rendszeren a hugycső S-forma görbületében megakadtak. *Fröhlich* nem minden esetben távolítja el a követ, hanem az ülcsonti vágánynál a hucsövet egyszerűen felvágta s ezen nyílást, melyen a hügy eltávolíthatott, mesterséges sipolyként meghagyta az állatnak levágatásáig.

(*Der Gresundh. zust. d. Haush. in Elsass-Loth. 1879.*) —y.

Az állatorvosi congressus ügyében.

Az ezen lapban már régebben, — még a múlt évi folyamban, — lelelőször megpendített eszme: egy állatorvosi congressust illetőleg, újabban ismételt hangszólyoztatván, — az nem maradt pusztában elhangzó szó. Minden oldalról, a haza minden szögletéből érkezik hozzánk a résztvenni szándékozónak jelentkezése; úgy hogy a congressus létrejöttét alig lehet kétségbe vonni, ha a jó szándék ép oly készséggel ténynyé is válik s a szaktársak követni akarják jelen soraimban mindnyájukhoz intézett ezen buzdító felhívásomat.

Szükségesnek találom felhívásomat okadatolva előadni: Tudjuk, hogy e hó 28-án a magyar orvosok és természetvizsgálók fogják nagygyűlésüket megtartani és pedig Budapesten. Ezen gyülekezet keretéből különben sem szabadna hiányozni s képviselő nélkül maradni a mi szakmánknak sem. Ragadjuk meg tehát ezen alkalmat s jelentkezünk a nevezett nagygyűlésre tagokul s megjelenvén a lehető legszámosabban itt Budapesten, jegyeztessük be magunkat az állatgyógyászati szakosztályba. Ezen szakosztály működését a nagygyűlésen jelenlevő orvosok figyelemmel fogják kísérni s szívesen fogják látni az alkalmat, melyen emez őket is érdeklő ügyek tisztáztatni fognának. — Miután pedig okvetlen lesznek többen is a szaktársak között, kik egy vagy más oknál fogva személyesen nem fognak megjelenhetni, azok épen ennél fogva **ne mulasszák el** a nagygyűlés tagjai közé és pedig az illető szakosztályba magukat mindamellert felvétetni; mert felette kívánatos, hogy még a személyesen távollevők is érvényesíthessék szavukat; a mit csak úgy lehetséges elérni, ha a nagygyűlésnek **rendes tagjai lévén, távollétükben szavukat a személyesen megjelenő szaktársak közül valakire átruházzák.** Ha már most a szakosztályt elegen fogják állatorvosok meglátogatni, akkor azonnal folytatólagos congressussá alakulhatuak s a közelebből szakunkat illető ügyeket behatóan tárgyalhatjuk.

Az orvosok és természetvizsgálók nagygyűlésének tagja lehet mindenki, a ki 6 frt beküldése által részvét-jegyet vált. A tagsági díj a titkárhoz **Sztupa György** gyógyszerész úrhoz (Budapest, üllői út, a „Magyar koronához” címzett gyógyszerész) küldendő, ki azonnal a jegyet, program kisérletében megküldendi. **A tagsági jegy előmutatása a vasutaknál 33% árkedvezményt biztosít, mely jegynek f. hó 15-étől szeptember hó 15-éig van érvénye. Hasonlóképen a budapesti szállodák is engedményeket tettek.** A tudományos és minden intézetek megtekinthetők lesznek s a kirándulásokban részvételre jogosítvák a tagok. Szóval mind ennemü előnyben részesülendnek. Végül minden tag a nagygyűlés alkalmából megjelenő munkálatokat (évkönyvet, Budapest monográfiáját stb.) ingyen megkapja. Midőn záradékul még azt **különösen** kiemelem, hogy **Dr. Zlamál** tanácsos fogja a szakosztályon az ügyet bevezetni; azon reménnyel zárom be felhívásomat, hogy mindenki készséggel fogja az alkalmat megragadni szakügyünk állásának előmozdításában résztvehetni. Fel tehát a nagygyűlésre! minél számosabban, hogy aztán congressussá alakulhassunk ügyeink felkarolására!

Dr. Nádaskay